

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Brottsförebyggande rådet
Enheten för lokalt brottsförebyggande arbete
Mona Östermark Carlsson
Box 1386
111 93 Stockholm

Stockholm 2010-04-27

DNR B3.3-0109/2009 - SLUTRAPPORT

Utbildningsfilm och aktiviteter kring projektet "Stå upp - om att vilja vittna & anmäla brott"

Kunskapsmedia har tillsammans med Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ) färdigställt utbildningsmaterialet "Stå upp – om att vilja vittna och anmäla brott" (film + studiehandledning). Projektet har gått mycket bra och många elever, lärare och andra vuxna som arbetar med ungdomar har uttryckt sig mycket positivt kring filmen.

Kartläggning

Ungdomar är oftare utsatta för allvarigare brott som våld och hot än andra åldersgrupper. Även hatbrott¹ tycks vara vanligare bland unga. Studier visar att unga 16-24 år löper en dubbelt så hög risk att utsättas för brott, jämfört med befolkningen i stort och fyra gånger så hög risk jämfört med personer över 50 år. Det är även vanligare att unga blir upprepat utsatta för brott mot person. (Brå 2009:2, Brå 2008:3)

¹ Hatbrott = där motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet.

Det är svårt att få en fullständig bild av förekomsten av våld mot unga. Olika källor fångar upp brottsligheten på olika sätt, och därför är en kombination av flera källor det som kan ge den mest täckande bilden. Statistiken över polisanmälda misshandelsbrott för 2008 visar att 18 % av anmälningarna gällande misshandel, inklusive grov, gäller barn mellan 7-18 år. Av dessa är 65 % pojkar. Mörkertalet antas vara så stort som att endast 25 % av alla brotten anmäls till polisen enligt Brå.

I självdeklarationsundersökningar uppger 28 % av eleverna i årskurs nio att de utsatts för minst ett brott mot person under det senaste året. Brott mot person innefattar olaga hot, trakasserier, misshandel, sexualbrott och personrån. 21 % hade utsatts för lindrigt våld, 11 % för hot och ca 6 % för grovt våld. Killar är utsatta för grovt våld i dubbelt så hög utsträckning som tjejer. (Brå 2006:7)

Majoriteten av de som utsatts för sexualbrott är kvinnor. I 29 procent av polisanmälningarna är de utsatta under 18 år, och cirka 15 % är under 15 år. (Brå 2005:7)

En undersökning som gjordes bland elever i årskurs 9 i Stockholm och Malmö visade att 10 % av pojkarna och 5 % av flickorna i årskurs 9 uppgav att de blivit rånade de senaste två åren. Risker att utsättas för rån var som störst i åldern 15-17 år. (Brå 2000:6) 45 % av alla som utsatts för rån är i åldern 16-24 år (Brå 2008:3).

Många ungdomar som utsatts för våld polisanmäler inte brottet. Det vanligaste motivet är att det inträffade ses som en "bagatell". (Brå, 2009:20) En studie kring av brottsutsatta män visar på tendenser att de unga männen avdramatiserar situationer som innehåller hot och våld, och de inte ser sig som brottsoffer (Burcar, 2005).

Detta tyder på att attityder till och föreställningar om brott har betydelse för möjligheter till stöd efter en brotts handling.

Undersökningar som är gjorda bland elever i högstadies- och gymnasieåldern visar att majoriteten skulle vända sig till föräldrar och kompisar om de själva utsattes för ett brott. (BO 2002, BOJ 2007) Att nå personer i ungdomens närhet med information och möjlighet till stöd och råd kan göra att vi indirekt når den primära målgruppen. Detta gör att både ungdomar och vuxna blir viktiga målgrupper när det gäller att nå brottsutsatta ungdomar.

Samtidigt som ungdomar är en brottsutsatt grupp är ungdomars anmälningsbenägenhet vid våldsbrott lägre än vid andra brottstyper, och för andra åldersgrupper. Trots att våldet är lika allvarligt vänder sig unga i lägre utsträckning till polisen än vuxna brottsutsatta. (Brå 2009:20)

En undersökning bland ungdomar 16-19 år som utsatts för våld visar att endast 6 % av de som utsatts för lindrigt våld polisanmälde händelsen. Unga som utsatts för grövre våld uppvisar en något högre anmälningsbenägenhet där 20 % polisanmälde händelsen.

Det vanligaste skälet till att inte polisanmäla våldsbrott är att brottet ses som en småsak eller bagatell av ungdomen. Om anmälningar som görs till andra vuxna auktoriteter räknas in, t.ex. föräldrar och skolpersonal, så sker en viss utjämning i anmälningsbenägenhet mellan ungdomar och vuxna. (Brå 2009:20) De flesta våldshändelser som elever drabbas av i skolan, även sådana som lett till vårdbesök, polisanmäls dock inte (Brå 2009:6). Även föräldrar, som får kännedom om att barnet utsatts för brott, kan ha olika skäl för att inte vilja polisanmäla såsom rädsla för kontakt med polisen, rädsla för att polisanmälan skulle leda till en anmälan till socialtjänsten, samt oro för vad andra ska säga (Socialstyrelsen 2005).

Det finns flera möjliga förklaringar till ungdomars lägre anmälningsbenägenhet. De har alla gemensamt att de handlar om attityder till våld: att våldet ses som en småsak eller som ett "normalt inslag" i vardagen, att brottsliga handlingar mellan unga omtolkas till konflikter/slagsmål medan samma handlingar mellan vuxna ses som brott, att unga (särskilt unga män) har en ovilja att se sig själva som brottsoffer, att ungdomar vill klara sig själva utan att blanda in vuxnas institutioner och normer samt att unga är rädda för att bli skuldbelagda om de berättar. (Brå 2009:20)

Många unga brottsutsatta polisanmäler sällan vad de utsatts för och många känner inte heller till vilket stöd som finns att få. De allra flesta unga som har kontakt med kommunala eller frivilliga stödinstitutioner har polisanmält brottet och får därigenom information om stödmöjligheter. Det finns en stor risk att unga som inte polisanmäler inte heller får stöd i att bearbeta sina upplevelser. Därför är det mycket viktigt att *sprida information om rätten att få stöd samt var man kan få stöd som ung och brottsutsatt.*

3

Information om brottsutsattas reaktioner och hjälpbehov samt var man kan vända sig kan öka sannolikheten för att man söker hjälp (Socialstyrelsen 2005).

Det handlar också om civilkurage. Hur skulle vårt samhälle se ut om ingen vågade stå upp?! Att vittna och anmäla brott ingår som en viktig del i vårt rättsmedvetande och handlar om grundläggande demokratiska värderingar. Att ha civilkurage innebär att ha mod att stå för sin mening även när det innebär en personlig risk, förmågan att stå upp för sina värderingar, trots vetskap om motstånd från omgivningen.

När brottsoffer och vittnen utsätts för påtryckningar i syfte att hindra information från att nå de brottsbekämpande myndigheterna, hotas rättssystemets fundament. Det handlar om otillåten påverkan, det vill säga trakasserier, hot, våld, skadegörelse och korruption, mot brottsoffer och vittnen. Otillåten påverkan utövas framför allt i samband med ungdomsbrott, relationsvåld och organiserad brottslighet.

Under 2008 och början av 2009 hade Kunskapsmedia kontakt med ett stort antal AV/Mediacentraler (ca 35 st.) och ett antal skolor. Dessa påtalade att de önskade en ny, pedagogisk och engagerande film för att informera om och stödja ungdomar som utsatts för eller bevittnat brott och för att få dessa att vilja vittna & anmäla det som de har blivit utsatt för, eller sett.

I kontakter Kunskapsmedia tog med Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ) framkom att även de hade ett behov av ett filmmaterial och att de gärna var med och aktivt stöttade ett sådant projekt för att kunna användas i samband med olika utbildningsinsatser som t.ex. utbildningar och seminarier. BOJ såg även ett behov av material att använda i informationsverksamhet till unga personer i skolan.

Det fanns således ett behov hos både användare (ungdomar) och utbildningsansvariga av utbildningsmaterial och i detta fall i form av film.

4

Åtgärder

Åtgärderna blev i detta fall att producera ett utbildningspaket (film + studiehandledning) för att informera om och stödja ungdomar som utsatts för eller bevittnat brott och för att få dessa att vilja vittna och anmäla det som de har blivit utsatt för, eller sett, och därefter utvärdera och marknadsföra detta.

Målgrupper för utbildningsinsatsen:

Primär målgrupp: ungdomar i åldern 13-19 år

Sekundär målgrupp: vuxna i ungdomars närhet (föräldrar, skolpersonal, fritidsgårdspersonal, föreningsaktiva, brottsofferstödjare m.fl.)

Målet med utbildningsmaterialet är att skapa ett bra diskussionsunderlag och en grundkunskap kring att vittna och anmäla brott som ett led i ett förebyggande arbete med att nå ungdomar. Materialet fyller också en funktion för de som redan utsatts för brott eller som bevittnat något men inte anmält brott, genom att tala om vad man kan vända sig för att få stöd och genom att visa på goda exempel - att andra står upp.

Syfte

- att vara ett stöd i skolundervisningen i ämnen som samhällskunskap, rättskunskap och livskunskap
- att vara ett arbetsmaterial för brottsofferjourer och andra i arbetet med att informera ungdomar, myndigheter, organisationer och föreningar kring brott och vittnesfrågor

Inlärningsmål

- tydliggöra vad som är brott för unga
- att förklara och motivera varför det är viktigt att vittna – både för egen del men även för andra (även civilkurage)
- att ge konkreta råd och tips till den som blivit utsatt för brott (eller bevittnat brott) och ska vittna/anmäla
- att visa vilken hjälp och stöd man kan få som vittne och brottsoffer (t.ex. av brottsofferjourer)
- visa hur rättsäkerheten är viktig för samhället
- att bidra till en diskussion om hur vi vill agerar mot varandra i skolan och i samhället

Åtgärderna är riktade dels direkt mot de aktörer som arbetar med information, upplysning och andra förebyggande åtgärder (brottsofferjourer, stödcenter, socialtjänsten.) dels direkt mot de primära målgrupperna; elever och lärare.

Aktiviteterna som skulle genomföras var att framställa utbildningsfilmen, studiematerial, webbsida med information, trailer, informationsblad, affisch samt att genom bearbetning (utskick, telefon, e-post) kontakta nätverk, organisationer, utbildningsväsende, rättsväsende m.fl. och informera dessa grupper och samordna olika former av utbildningsinsatser som t.ex. filmvisningar, seminarier, workshops mm. Ett antal testvisningar skulle också genomföras för att utvärdera filmen och i möjligaste mån även dess effekter.

Genomförande

Åtgärderna kan delas in i själva filmproduktionen och dess kringprodukter, och dels i de aktiviteter som följer av denna.

Genomförda åtgärder filmproduktion & studiematerial

- Research, finansiering (dec-08/sept-09)
- Manus, research medverkande och inspelningsplanering (i samarbete med BOJ) – (maj-nov/09)
- Inspelning av huvudfilm (sept-nov/09)
- Redigering & musikläggning av huvudfilm (okt-nov /09)
- Testvisningar av grovklipp version (med BOJ ett antal tillfällen, 2 elevgrupper, nov/09)
- Produktion av DVD-menyer och digitalisering för streamingfiler
- Svensktextning av filmen (för de med hörselnedsättning)
- Färdigställande & godkännande av huvudfilm (bifogas) (maj/07)
- Produktion av trailer (dec/09) (se www.kunskapsmedia.se)
- Produktion och tryck av informationsblad (bifogas) (nov/09)
- Produktion och tryck av dvd-omslag (bifogas i samband med filmen)
- Produktion av studiehandledning (bifogas i samband med filmen) (dec/09)
- Produktion av webbsida (www.kunskapsmedia.se/) där även trailer, studiematerial och informationsblad finns tillgängligt för allmänheten) (dec/09)
- Produktion av webbfilm med fokus på föräldrar att läggas upp på BOJs hemsida (jan-mar/10)

Genomförda åtgärder kring utbildningsmaterialet (film + studiehandledning)

- Information på www.boj.se kring filmen (dec/10)
- Pressvisning på Hotell City i Stockholm 1/12-09 (ett tjugotal närvarande från Rikspolisstyrelsen, Rädda Barnen, Brottsofferjourer, Stödcentrum, Lärare, Studieförbund m.fl.)
- Pressvisning på Stadshuset i Västerås 2/12-09 (ett trettioal närvarande bl.a. länspolismästaren, TV4 lokalt, AV/Mediacentral, brottsofferjourer, stödcentrum, medverkande i filmen)
- Utvärdering av film, Fryshusets Gymnasium (10/11-09, 12 svar, 11 elever 16-18 år)
- Utvärdering av film, Vittra Sjöstaden Grundskola (6/11-09, 39 svar, 38 elever 14-15 år)
- Utvärdering av film, fyra gymnasieskolor i Mora-området (mar-april/10) (68 elever)
- Visning av filmen för ca 40 AV/Mediacentraler (både personliga besök, filmkonferenser samt visningar över inloggad del på Kunskapsmedias hemsida) (nov/09-jan/10)
- Försäljning av ca 53 kopior och 15 streaminglicenser/kopieringslicenser* till AV/Mediacentraler, skolor och andra utbildningsanordnare (t.ex. Domstolsverket, Västerås Stad, Botkyrka Kommun samt ett antal brottsofferjourer) (*endast fram tom 31/3-10*) (nov/09-mar/10)

Eleverna fick själva fylla i utvärderingsblanketten direkt efter filmvisningen och därefter hade vi en diskussion kring filmen och ämnet med uppföljande frågor.

** Ger AV/Mediacentralen rätt att kopiera upp fritt antal DVD-filmer samt streama filmen digitalt till uppkopplade och anslutna skolor inom sitt geografiska område (län/kommun). Det är ofta de stora AV/Mediacentralerna som har streaminglicenser vilket medför att ett mycket stort antal av Sveriges skolor därmed har tillgång till filmen.*

- Information om filmerna i Rikspolisens till alla brottsofferansvariga i samtliga polismyndigheter samt information på RPS intranät
- Information om filmerna och tips för användning på en konferens för brottsofferassistenter och samordnare från lokala brottsofferjourer (6-7 nov/09)
Visning för BOJ i Hanninge 22/2-10 (ca 10 deltagare)
- Visning på tingsrätten i Södertörn 9/4-10 för rättsväsendets personal
- Framtagning av utvärderingskort som lämnas med i varje dvd-konvolut (bifogas)
- Filmerna finns i databasen på www.sli.se (Svenska Läromedel på Internet) där lärare och andra söker efter bl.a. filmer i olika ämnen
- Produktion och utskick av informationsbroschyr till alla regionala BOJ-föreningar (feb/10)
- Produktion av informationsbroschyr (mar/10)
- Utskick till alla gymnasier ca 1000 st av ovanstående broschyr (april/10) (bifogas)
- Medverkan på ca 10 regionala/lokala läromedelsmässor där filmerna (bland andra filmer) marknadsförts
- Planerade aktiviteter: utskick till kontakter via BOJs nätverk

Utöver detta har BOJ centralt och via lokala BOJ-föreningar haft ett flertal visningar som vi inte har kunnat följa upp.

Deltagande aktörer

De aktörer som varit involverade i projektet är;

Kunskapsmedia, ansvarig projektledare, exekutiv filmproducent och filmdistributör, Ola Björemyr

Limelight, filmproducent Tomas Almgren

Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ) faktagranskning, nätverk, åtgärder, generalsekreterare

Eva Larsson samt utbildningsansvarig Ulla Graneli

Det övergripande ansvaret för projektet har legat på Ola Björemyr, Limelight har utfört själva filminspelningen och BOJ har varit ansvarig för faktagranskning samt kontakter. I stort har genomförandet skett enligt den ursprungliga planen, med någon tidsfördröjning då det var svårt att hitta medverkande som råkat ut för brott eller vittnat och som ville ställa upp i filmerna. Speciellt svårt var det att hitta en bredd i urvalet, vi ville t.ex. ha med både ungdomar med invandrarbakgrund och tjejer som råkat ut för brott och/eller som vittnat, men det visade sig vara mycket svårt att både hitta (många uppgifter/namn även sekretessbelagda) och dessutom hitta bra levandegjorda exempel. Samarbetet mellan parterna i projektet har fungerat mycket väl.

Utbildningspaketet (film +studiehandledning) kommer med säkerhet att leva vidare ett flertal år, både via inköpta filmer via AV/Mediacentraler, skolor, företag, organisationer och myndigheter, men även via visningar på olika seminarier och utbildningar genom bl.a. brottsofferjourernas verksamhet.

Effekter

Testvisningarna för skolelever som genomfördes för att i någon mån utvärdera hur elever och andra uppfattar filmen ger endast ett mindre bidrag till utvärderingen. Fler testvisningar, för- och eftermätningar och andra former av utvärdering av filmens effekter hade varit önskvärt, men inte genomförbart eftersom de ekonomiska, tidsmässiga och personella resurserna inte möjliggjort detta.

Nedan en sammanställning av kommentarer ifrån de utvärderingsblanketter som eleverna från de 6 olika skolorna fyllde i direkt efter filmvisningen. Efter den första filmvisningen la vi till en ytterligare fråga för att om möjligt kunna utvärdera filmens effekter vad gäller påverkan till att vittna "Tror du att det blir lättare att bestämma sig för att anmäla ett brott eller vittna efter att ha sett filmen? (Varför?)."

Några exempelsvar är redovisade nedan.

Fråga 1. Vad tyckte du om filmen? (spontant)

"Den var bra. Det är bra att någon/några får idén att göra en sån här film. Det borde varit längre!"

"Jag tyckte den var bra. Den var full av info, vilket var super!"

"Informativ och lärande. Bra framförd."

"Filmen var välgjord och man förstod allting enkelt. Bra."

"Bra, för den tog upp saker som är viktiga att göra."

"Det var ett slags sätt att öppna ögonen inför sådant som är viktigt att göra. Så att vi kan hålla ihop och försöka förstå varandra."

"Bra, tycker det flesta skolor ska visa filmen för att elever ska få lära sig mer om hur det går till och vart man vänder sig."

"Den var bra och hemsk. Den får mig att se bortom det vanliga saker jag inte visste hände."

"Den var jättebra. Det visade sig att om du blir drabbad så är du inte ensam, att det finns de som faktiskt bryr sig."

"Jag tyckte filmen tog fram bra exempel på brott och vittnen."

"Den var bra. Jag tror den kan stärka de som har blivit utsatta eller sett något."

"Jag tycker allt framgick bra. Faktan var mycket tydlig och framförd på ett bra sätt."

"Jag tycker den var rätt, gripande typ, jag blev inte uttråkad och följde den hela tiden. Filmen handlar om viktiga saker och genom att se den har jag fått lite funderingar."

"Den var engagerande."

"Jag tycker filmen var snyggt upplagd och filmad. Själva innehållet och vad filmen handlade om var bra, genomtänkt och med andra ord som jag tror de flesta ungdomar kan relatera till eller hålla med om." (tjej 17 år)

Fråga 2. Har du lärt dig något genom att se på filmen?

"Lite om hur det är att bli vittne till ett brott och hur det går till "på riktigt""

"Det mesta var ganska självklart tyckte jag."

"Man lärde sig ganska mycket, fast vissa saker visste man innan."

"Att det finns många att få hjälp av."

"Inget speciellt."

"Det är bra att få information om hur man ska gå tillväga som offer eller vittne."

"Förmodligen att man borde hjälpa till även om man kanske är rädd, för det skulle man själv vilja om man var i den situationen (om man själv var offret.)"

forts. Fråga 2. Har du lärt dig något genom att se på filmen?

”Jag har lärt mig att man ska stå upp för de som blir drabbade.”

”Jag lärde mig att det var modigt att anmäla om det har hänt nåt dig.”

”Jag har lärt mig att man ska våga vittna.”

”Jag lärde mig inget, men jag blev påmind om vad som är rätt!”

”Ja det var skönt att få veta att alla stod bakom beslutet att vittna. Att man inte är ensam om det skulle hända.”

”Jag har lärt mig att det finns många fler ställen som man kan vända sig till än vad jag visste.”

”Ja, jag kommer *definitivt* att säga till i fortsättningen om någon far illa.”

”Vet inte riktigt, men kanske har jag sett att de finns de som vågat vittna och att de faktiskt inte blivit utsatta för en massa saker om de vittnar.”

Fråga 3. Tror du att det blir lättare att bestämma sig för att anmäla brott eller vittna efter att ha sett filmen? (Varför?)

”Jag kommer att anmäla om det händer någon annan (vittna)”

”Ja, det tror jag. Man får lite mer info om rättsprocessen och sen får man se hur viktigt det är.”

”Ja det tycker jag. Det är såklart att det känns svårt att vittna men det känns såklart bättre att vittna än att gå runt om bära på det.”

”Nja, det beror på hur man är som person och hur man värdesätter saker, men den kan ju absolut få många att våga.”

”Jag har alltid haft inställningen att jag ska anmäla om ett brott begås, filmen påminde mig om detta.”

”Nja, jag tror fortfarande man är lika rädd. Men man vet nog vart man ska vända sig.”

”Både och. När det väl skull ske, vet jag inte riktigt hur jag skulle reagera.”

”Ja, för att man gör som det som nämns i filmen, man gör som de flesta andra gör. Om man visar att andra gör något, tycker man det är mer okej.”

”Nej inget speciellt, men däremot så nämnde ni många bra organisationer i filmen.”

”Ja lite, men det beror ju också på hur allvarligt brottet är.”

”Ja, jag tror det för då ser man att det är flera som råkar ut för samma saker.”

”Nej, för rädslan.”

”Kanske inte bestämma sig, men att få en god väg (prata med många) tills man ska bestämma sig.”

”Det känns ”lättare” att anmäla eller vittna nu. Man vet vilka man ska prata med och lite om vad som händer.”

”Ja!”

”Nej, därför jag skulle ändå ha vittnat/anmält.”

”Ja all motivering som den här filmen har gett mig var väldigt matnyttigt.”

”Ja det tror jag. Det alla sa skulle i alla fall få mig att anmäla eller vittna. Man ställer upp för andra så dom/den kan gå vidare.”

”Kanske, det beror också på vilken vänskapskrets man har, gruppsytryck osv.”

”Ja, för att den visade att det är bättre att prata om det än att inte göra det.”

Fråga 4. Är det något du saknar eller inte förstår?

"Nej." (många svar)

"Jag förstod inte vad som hänt David riktigt, vad han gjort för att bli misshandlad."

"Jag förstår inte hur detta kan vara så vanligt."

"Nej, den var lätt att fatta."

"Den blev lite för komplicerad när programledaren hela tiden frågade "Vad tycker du?", "Vad skulle du gjort?"

"Nej, den var bra gjord."

"Jag förstår hela filmen och innehållet. Jag skulle vilja att de visade fler brott som begåtts av tjejer." (kille 14 år)

"Jag skulle vilja hört en förövares åsikter."

"Det skulle vart kul om filmen var längre."

"Den var annorlunda men jag förstod allt."

Fråga 5. Varför ska man titta på den här filmen?

"Så att man ska våga anmäla ett brott eller vittna. Det är nog inte sååå farligt."

"För att se mer om brott och förstå hur allvarligt det är."

"Intressant och informativ/lärorik."

"För att eta hur man ska anmäla ett brott och förstå att det blir det bästa för en själv."

"För att inte tro att det är fegt att anmäla eller vittna, att det kanske till och med hjälper den skyldige."

"Så att man kan veta att man kan få stöd om man vågar stå upp."

"För att folk kanske vågar vittna, bra att veta vart man ska vända sig. Jag tror att om man inte uppmärksammar detta, kommer våldet/brotten fortsätta."

"För att lära sig förstå hur man ska agera mm."

"Föra att lära sig att det är rätt att stå upp."

"För att se vilka man kan få hjälp av om något händer just dig."

"Om man är osäker och hotad att inte vittna kan man ändra sig."

"För att stötta de som råkat ut för saker. Att man måste hjälpa till."

"För att man ska veta vad man ska göra och vad som händer. Om man inte säger något så förändras inget."

"För att få bättre självförtroende till att vittna."

"För att lära sig vad som är rätt respektive fel."

"Man ska veta att det kan hända en själv, och att helvetet inte bryts lös om man vågar berätta vad som hänt."

Det var i princip inga som varken i diskussionen efter filmvisningarna eller på utvärderingsblanketterna (som var anonyma) var negativa eller hade svårt att förstå filmen. Många var väldigt positiva och uttryckte sig kraftigt gillande både över filmen och visningen/diskussionen. Kanske blev svaren än mer positiva då vi närvarade på flera av visningarna. Men även visningar utan medverkande från filmteamet gav överlag positiva svar.

Tanken med testvisningarna var att ta reda på om eleverna a) förstod filmen och kunde ta till sig dess budskap och innehåll och b) om de ansåg att den har bidragit till ökad kunskap och därigenom ökad vilja till att våga vittna och anmäla brott, vilket i sin tur skulle kunna bidra till att förebygga brott och otrygghet. Denna (långa) kedja är naturligtvis svår att följa och bevisa, att ta reda på exakt vilka effekter själva filmen bidrar med. '

10

Den stora effekten är sannolikt att (vilket även de enskilda svaren indikerar) man tagit upp och diskuterat frågeställningarna, och att tittarna fått tips på vart man kan vända sig för att få mer information och stöd. En annan viktig sak är också att det ofta är lättare att diskutera svåra frågor på ett enklare sätt när en film finns som stöd, det blir alltid lättare att utgå ifrån "någon annan" och därefter överföra det till sina egna erfarenheter, än att börja med dessa inför andra

De viktigaste lärdomarna är:

- det var mycket svårt och tidskrävande att få folk att ställa upp i filmen och "vittna", speciellt då vi önskade unga men som ändå hade fått lite perspektiv på händelsen
- det var svårt att hitta bra exempel där invandrare och tjejer varit utsatta
- behovet har visat sig motsvara våra förväntningar, ett stort antal skolor & organisationer har tagit del av information om filmen (informationsblad, trailer etc.) via mässor, webbsidor, föredrag, utskick) och visat stort intresse för denna
- ett stort antal aktörer har köpt filmen (t.ex. har de flesta AV/Mediacentraler som sett filmen också köpt den)
- samarbetet med BOJ har fungerat utmärkt och varit mycket givande
- det är svårt att utvärdera exakt vilka effekter en film kan bidra med i brottsförebyggande syfte, eftersom effekterna av filmen är svår att skilja ifrån andra åtgärder och dessutom svårt att mäta och följa upp långsiktigt

Önskar ni mer information kring projektet, kontakta oss gärna!

Stockholm 2010-04-27

Ola Björemyr
073-800 90 30
ola.bjoremyr@kunskapsmedia.se
www.kunskapsmedia.se

Bilagor:

- 1 st dvd film "Stå upp – om att vilja vittna och anmäla brott"
- 1 st studiehandledning (ligger i dvd-konvolutet)
- 1 st utvärderingskort (ligger DVD-konvolutet)
- 1 st informationsblad
- 1 st broschyr/säljblad
- 1 st utvärderingsblankett (för elever)
- 1 st ekonomisk rapport
- 1 st affisch